

ÖZET: Aile Mezarlıklarının Sıra Mezar Olarak Düzenlenmesi Hk.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-1952245

25.11.2021

Konu : (GÖRÜŞ) Aile Mezarlıklarının Sıra Mezar
Olarak Düzenlenmesi Hk.

... BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
(Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 01.04.2021 tarihli ve 19094 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile; şehir mezarlığında sıra mezar olarak ayrılan kısımların dolmak üzere olması ve söz konusu mezarlık alanına alternatif olarak tahsis edilebilecek yeni mezarlık alanlarının bulunmaması nedeniyle aile mezarlıklarının sıra mezar olarak düzenlenerek vatandaşların kullanımına sunulup sunulamayacağı, sunulabilecek ise nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hususlarında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

3998 Sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanunun "Mülkiyet" başlıklı 1 inci maddesinde;

"Devlet mezarlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü yönetimindeki tarihi mezarlıklar ile şehitlikler ve cemaatlere ait özel statüsü bulunan mezarlıklar hariç, umumi mezarlıkların mülkiyeti belediye bulunan yerlerde belediyelere, köylerde köy tüzelkişiliklerine aittir. Bu yerler satılamaz ve kazandırıcı zamanaşımı zilyedliği yolu ile iktisap edilemez." hükmü,

Aynı Kanunun "Korunma" başlıklı 2 nci maddesinde;

"Mezarlıklar ve şehitlikler ile mezarlar bozulamaz, tahrip edilemez ve kirletilemez. Bu yerler imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe, meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamaz ve asli gayesi dışında hiç bir amaç için kullanılamaz. Yol geçme zorunluluğu bulunduğu Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kabul edilen mezarlıklar veya bölümleri bu hükmün dışındadır." hükmü,

Belediye Mezarlıkları Nizamnamesinin "Fasıl : 4 Mezarlar" başlıklı bölümünde;

"Madde 20 – Umumi mezarlıklar dahilindeki mezarlıklar üç sınıfa ayrılır:

A - Birinci sınıf mezarlar : Aile metfenleridir. Bunlar, belediyece tayin edilecek bir bedel mukabilinde en çok (3x4) = 12 metne murabbai olmak üzere daimi surette temin olunmuş mahallerdir ki doğrudan doğruya o aile efradına intikal eder. İhtiyaç halinde bir aileye bunlardan birden fazlası verilebilir.

Bu gibi mahallerin sahipleri ayrılan kısmın etrafını muntazam surette çevirmeğe, yer altında lahit yaptırmağa mecburdurlar. Üzerine taştan ve saireden tezyinat ve tesisat yaptırabilirler.

B - İkinci sınıf mezarlar.Şahsa mahsus metfenlerdir.

Bunlar belediyece tayin olunacak bir bedel mukabilinde daimi surette temin olunmuş mahallerdir. Sahipleri mezarın etrafında parmaklık yapmak, taş dikmek lahit yaptırmak hakkına malik olurlar.Bu gibi mahallerin ebadı (3 X 1,50) = 4,50 metre murabbaidir.

Her belediye meclisi satılacak birinci ve ikinci sınıf mezarlara alt bedeller hakkında bir tarife tanzim edecektir.

C - Üçüncü sınıf mezarlar: Bu mezarlar parasızdır ve mezarlıktaki adacıklar içersinde evvelce tayin edilen muntazam bir sıra dahilinde birbirini takip eder ve ölümler sıra ile gömülür.

Madde 21 – Birinci sınıf mezarlar mezarlıkta en geniş yol üzerinde, ikinci sınıf mezarlar ikinci derecede yollar, üçüncü sınıf mezarlar da bunların haricindeki yollar üzerinde bulunur.

Madde 22 – Üçüncü sınıf mezarlardaki cesetlerin kemik ve bakıyesi toprağın tabiatına göre sıhhiye memurlarının verecekleri raporlara istinat etmek ve beş seneden az olmamak üzere belediye meclisince tesbit edilecek bir müddet geçtikten sonra sureti mahsusada hazırlanan umumi bir mahalle nakiliye defnolunarak boş kalan mezara sıra geldiği zaman yeniden cenaze gömülebilir.” hükümleri,

Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmeliğin “Mezarlıkların mülkiyeti” başlıklı 8 inci maddesinde;

“(1) Umumî mezarlıkların mülkiyeti belediye bulunan yerlerde belediyelere, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine aittir. Bu yerler satılamaz ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği yolu ile iktisap edilemez.

(2) Mezarlıklar ve şehitlikler ile mezarlar bozulamaz, tahrip edilemez ve kirletilemez. Bu yerler imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe, meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamaz ve asli gayesi dışında hiçbir amaç için kullanılamaz. Yol geçme zorunluluğu bulunduğu İçişleri Bakanlığınca kabul edilen mezarlıklar veya bölümleri bu hükmün dışındadır. Mezarlık vasfı taşımayan mevcut mezarlıklar da mezarlık dışında başka hiç bir amaç için kullanılamaz.

(3) (Değişik:RG-3/4/2012-28253) Belediye tarafından mezar sahiplerine; bedel karşılığı alınan mezarların kullanım hakkının satın alan kişiye ait olduğunu, kullanım tahsisini varislerine devredebileceğini ve bu mezar yerine yapılacak mükerrer definin ancak varislerinin uygun göreceği kişilere ait olabileceğini belirtir, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-4’teki belge verilir. Mezar Yeri Kullanım Tahsis Belgesi verilirken başvuru sahiplerinin beyanı esas alınır ve işlemlerin tamamlanması sürecinde başvuru sahiplerinden nüfus kayıt örneği, nüfus cüzdanı sureti veya kimlik bilgilerine ilişkin başkaca bir belge talep edilmez. Belediyeler vermiş oldukları mezar yeri kullanım tahsis belgeleriyle ilgili bilgileri elektronik ortamda kayıt altında tutmakla yükümlüdürler. Cenazenin defin işlemleri sırasında daha önce mezar yeri kullanım tahsis belgesi almış olan cenaze yakınlarından bu belgeyi belediyeye yeniden ibraz etmeleri istenmez. Bu durumda cenaze yakınlarının mezar yeri kullanım tahsisi belgesinde belirtilen T.C. kimlik numarasını beyan etmeleri yeterlidir. Mezar sahipleri sahip oldukları arazi sınırları haricinde merdiven, basamak veya bunlara benzer şeyler yapamazlar. Belediye tarafından uygun görülmesi halinde mezarlıkta çeşme veya hayrat yaptırmak isteyen kişiler taleplerini, T.C. kimlik numaraları ve iletişim bilgilerini beyan ettikleri bir dilekçe ile ilgili belediyeye bildirebilirler. Bu başvuru dilekçesi dışında başvuru sahiplerinden kimlik bilgilerine ilişkin ayrıca bir belge istenmez.

(4) Talep edilmesi durumunda mezarlığın uygun bir yerinde diğer din mensupları için, mezar adası tahsis edilebilir.” hükmü,

Mezkûr Yönetmeliğin “Cenazenin defni” başlıklı 39 uncu maddesinde;

“(1) Mezarlık olarak seçilmiş yerlerden başka yerlere cenaze defni, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 211 inci maddesinde belirtilen istisna haricinde yasaktır. (Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533) ölüm belgesi alınmadıkça hiçbir cenaze gömülemez.

(2) Mezarlıklara, sabah saat sekizden akşam gün batıncaya kadar cenaze gömülebilir. Bu saatler dışında, zorunlu sebepler haricinde cenaze gömülemez. Zorunlu sebebin tayini belediye başkanı veya köy muhtarına aittir.

(3) Adli tiptan ve diğer resmi dairelerden gelen kimliği belirsiz cenazeler dahil olmak üzere yetkili ve görevli makamlardan (Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533) ölüm belgesi alınmayan cenazeler mezarlığa kabul ve defin edilemez.

(4) Bir mezar yerine mükerrer defnin ne kadar zaman sonra yapılabileceği, mezarlık yer seçimi komisyonu tarafından, toprağın cenazeyi tam olarak tahrip edebilme kabiliyetine bakılarak mezarlık yerinin tespiti esnasında 5 seneden az olmamak üzere belirlenir.

(5) (Ek fıkra:RG-16/1/2016-29595) 31/7/2004 tarihli ve 25539 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi uyarınca gömülmek üzere ailesine veya yakınlarına ya da belediyeye teslim edilen cenazeler, yirmi dört saat içinde defnedilir. Zorunlu hallerde mülki idare amiri tarafından bu süre uzatılabilir. Süresi içinde defin işlemi yapılmayan cenazeler, mülki idare amirinin kararıyla bulunduğu yerden alınarak gömülür.

(6) (Ek fıkra:RG-16/1/2016-29595) Mevzuatta defin görevinin mülki idare amirlerine verildiği durumlarda, defin işleminin yerine getirilmesi amacıyla mülki idare amirleri tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına görev verilir.” hükmü yer almaktadır.

İlgili mevzuat hükümleri incelendiğinde; Belediye Mezarlıkları Nizamnamesinde ancak üçüncü sınıf mezarlar olarak nitelendirilen mezarlara sıra ile gömme işlemi yapılabileceği ifade edilmiş olup birinci sınıf mezarlar olarak nitelendirilen aile mezarlarının sıra mezar olarak düzenlenemeyeceği değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür